

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 9.2.2005
COM(2005) 33 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Ατζέντα κοινωνικής πολιτικής

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η Ατζέντα κοινωνικής πολιτικής

"Μια κοινωνική Ευρώπη στην παγκόσμια οικονομία : θέσεις εργασίας και νέες ευκαιρίες για όλους", αυτό είναι το έμβλημα της δεύτερης φάσης της Ατζέντας Κοινωνικής Πολιτικής που καλύπτει την περίοδο έως το 2010. Όπως ανέφερε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της για την ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας, το όραμα που μας ενώνει, όπως επιβεβαιώθηκε με το Σύνταγμα, που συνίσταται στη διασφάλιση «της αειφόρου ανάπτυξης της Ευρώπης με βάση την ισορροπημένη οικονομική μεγέθυνση και τη σταθερότητα των τιμών, μια εξαιρετικά ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία αγοράς που στοχεύει στην πλήρη απασχόληση και στην κοινωνική πρόοδο και σε υψηλό επίπεδο προστασίας και αναβάθμισης του περιβάλλοντος".

Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί πλήρως όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου καθώς και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο τόσο της στρατηγικής της Λισσαβώνας¹ όσο και της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη². Η Ατζέντα αυτή επισημαίνει τις προτεραιότητες που θα πρέπει να καθοδηγούν τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό.

Η ανασκόπηση της Ατζέντας Κοινωνικής Πολιτικής συμπληρώνει και υποστηρίζει την ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας, που επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Η Ατζέντα διαδραματίζει βασικό ρόλο όσον αφορά την προώθηση της κοινωνικής διάστασης της οικονομικής μεγέθυνσης.

Κατά την περίοδο 2000-2004 σημειώθηκε ήδη αξιόλογη πρόοδος. Στο εξής ο στόχος είναι η βελτίωση της εφαρμογής των ενεργειών που προβλέπονται στην Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής, με βάση τις αρχές που έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές. Οι αρχές αυτές θα επιτρέψουν:

- την περαιτέρω εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής προσέγγισης που εξασφαλίζει θετική αλληλεπίδραση μεταξύ της οικονομικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση
- την προώθηση της ποιότητας – στην απασχόληση, στην κοινωνική πολιτική και στις εργασιακές σχέσεις –, που επιτρέπει, με τη σειρά της, τη βελτίωση του ανθρώπινου και του κοινωνικού κεφαλαίου
- τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής προστασίας σύμφωνα με τις σημερινές απαιτήσεις των κοινωνιών μας, με βάση την αλληλεγγύη και με την ενίσχυση του ρόλου τους ως παραγωγικού παράγοντα
- το συνυπολογισμό του «κόστους της απουσίας κοινωνικής πολιτικής»

¹ COM (2005) 24

² COM (2005) 37

Η προστιθέμενη αξία της Ατζέντας Κοινωνικής Πολιτικής είναι αναμφισβήτητη. Διευκολύνει τον εκσυγχρονισμό των εθνικών συστημάτων σε ένα περιβάλλον ριζικών οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών. Υποστηρίζει την αρμονική λειτουργία της ενιαίας αγοράς εξασφαλίζοντας το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των κοινών αξιών.

Η σημασία της προσέγγισης αυτής υπογραμμίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις διάφορες γνωμοδοτήσεις του τα τελευταία χρόνια σχετικά με τις κοινωνικές πτυχές της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Η Ατζέντα εμπλουτίστηκε επίσης με την έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου σχετικά με «Το μέλλον της κοινωνικής πολιτικής» και με την έκθεση Κοκ «Αντιμετώπιση των προκλήσεων», που δημοσιεύθηκε πρόσφατα. Τέλος, τροφοδοτήθηκε από το διάλογο, ανοικτό και δικτυακό, που διοργανώθηκε στο πλαίσιο της ολλανδικής προεδρίας στο δεύτερο εξάμηνο του 2004.

Η Ατζέντα αναπτύσσει διττή στρατηγική.

Πρώτον, δίνει έμφαση στη συμβολή της στην αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών. Η εμπιστοσύνη είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διαχείριση της διαδικασίας αλλαγής και διαδραματίζει, ως ψυχολογικός παράγοντας, βασικό ρόλο λόγω της επίδρασής της στην οικονομική ανάπτυξη. Η Ατζέντα περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο ο συνδυασμός των κοινοτικών μέσων μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της εφαρμογής της και αναφέρει στο θέμα αυτό τρεις βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας: διαγενεαλογική προσέγγιση, σύμπραξη για την αλλαγή και ανάγκη αξιοποίησης των ευκαιριών που προσφέρει η παγκοσμιοποίηση.

Δεύτερον, παρουσιάζει τις κύριες ενέργειες, οι οποίες εντάσσονται σε δύο βασικές ενότητες που καλύπτονται από τους στρατηγικούς στόχους της Επιτροπής για το διάστημα 2005-2009³: (1) απασχόληση (στο πλαίσιο του στόχου της ευημερίας) και, σε σύνδεση με αυτό, (2) ίσες ευκαιρίες και κοινωνική ένταξη (στο πλαίσιο του στόχου της αλληλεγγύης). Η Ατζέντα συνδυάζει την ενοποίηση ενός κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου με την εφαρμογή διαφόρων ενεργειών που ανταποκρίνονται σε ιδιαίτερες ανάγκες. Κατά τον τρόπο αυτό η Ατζέντα ευθυγραμμίζεται με το έμβλημα «Ενωμένοι στην πολυμορφία», που διακηρύσσει το σχέδιο συνταγματικής συνθήκης.

1. ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ – ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1.1. Αύξηση της εμπιστοσύνης

Η Ατζέντα αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, ιδίως με τη βελτίωση της συλλογικής ικανότητας δράσης και προσφοράς νέων ευκαιριών σε όλους.

Οι κύριες κινητήριες δυνάμεις της αλλαγής – αύξηση του ανταγωνισμού σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο, τεχνολογική ανάπτυξη και γήρανση του πληθυσμού – θα επιταχυνθούν έως το τέλος της παρούσας δεκαετίας. Εξακολουθούν να υπάρχουν επίσης σημαντικές προκλήσεις : χαμηλό ποσοστό απασχόλησης, ανεργία, φτώχεια, ανισότητες και διακρίσεις.

³ COM (2005) 12

Με τον εκσυγχρονισμό των κοινωνικών πολιτικών, τα προτεινόμενα μέτρα είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να δώσουν τη δυνατότητα στους πολίτες να αποκτήσουν εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις αλλαγές αυτές.

1.2. Μέσα

Για την εφαρμογή της Ατζέντας Κοινωνικής Πολιτικής, η ΕΕ διαθέτει μια σειρά μέσων : τη νομοθεσία, τον κοινωνικό διάλογο, χρηματοδοτικά μέσα – ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το πρόγραμμα PROGRESS, – την « ανοικτή μέθοδο συντονισμού » - που υποστηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για τον εκσυγχρονισμό της αγοράς απασχόλησης και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και την αρχή της « ενσωμάτωσης (mainstreaming) ». Η σχέση μεταξύ του ΕΚΤ και του πολιτικού πλαισίου που ορίζει η Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής θα ενισχυθεί. Το ΕΚΤ θα υποστηρίξει τις πολιτικές των κρατών μελών (ΚΜ) που εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες γραμμές και τις συστάσεις που εκδόθηκαν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση (ΕΣΑ), καθώς και τους στόχους που ενέκρινε η ΕΕ όσον αφορά την κοινωνική ένταξη.

Το ΕΚΤ επενδύει άμεσα στην εφαρμογή των πολιτικών που εγκρίνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και εκπονούνται στα ΚΜ. Παρ' όλο που σέβεται την ιδιαίτερη κατάσταση σε κάθε χώρα, το ΕΚΤ θα δημιουργήσει συγκεκριμένη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία. Πράγματι, η επένδυση στην κατάρτιση των ανθρώπων και η προώθηση ενός κοινωνικού κεφαλαίου που θα είναι σε θέση να δημιουργήσει εμπιστοσύνη και να ευνοήσει τις συμπράξεις, επηρεάζουν σημαντικά την υλοποίηση των οικονομικών και κοινωνικών στόχων και των στόχων απασχόλησης. Μπορούν έτσι να συμβάλουν στην κάλυψη της καθυστέρησης που παρατηρείται στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

Στα ΚΜ και στις περιφέρειες που θα είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το προτεινόμενο κονδύλιο «σύγκλιση», οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες είναι μεγάλες: οι στόχοι της ανάπτυξης και της συνοχής δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς κοινοτική χρηματοδότηση. Στα ΚΜ που θα λαμβάνουν χρηματοδότηση από το προτεινόμενο κονδύλιο «περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», το ΕΚΤ θα διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο· θα υποστηρίζει επίσης τις ανταλλαγές εμπειριών.

Η συμπληρωματικότητα μεταξύ της Ατζέντας αφενός και της ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής της Λισσαβώνας και της στρατηγικής για την αιεφόρο ανάπτυξη, αφετέρου, καθιστά αναγκαίο το συνδυασμό με άλλες κοινοτικές πολιτικές: την πολιτική για την εσωτερική αγορά, τη βιομηχανία, τον ανταγωνισμό και το εμπόριο. Η προσέγγιση αυτή συνεπάγεται τον πλήρη συνυπολογισμό της κοινωνικής διάστασης και της διάστασης της απασχόλησης στις άλλες κοινοτικές πολιτικές και αντίστροφα. Ως προς αυτό, το ολοκληρωμένο μέσο αξιολόγησης του αντίκτυπου που ανέπτυξε η Επιτροπή αποτελεί πολύτιμο μεθοδολογικό εργαλείο. Συνεπώς, η Ατζέντα Κοινωνικής Πολιτικής εμπνέεται από τη συνταγματική συνθήκη, η οποία τονίζει τη σημασία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης

1.3. Τρεις προϋποθέσεις επιτυχίας

Η Ατζέντα μπορεί να επιτύχει μόνο με τη συμμετοχή όλων των συνιστωσών του ευρωπαϊκού πληθυσμού: η αλλαγή πρέπει να βασιστεί σε μια νέα διαγενεαλογική προσέγγιση. Επίσης, οι στόχοι απασχόλησης, αλληλεγγύης και κοινωνικής ένταξης είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με την παγκόσμια οικονομία, όπου κρίνεται η πορεία της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας της Ευρώπης. Αυτό το άνοιγμα σε δύο μέτωπα απαιτεί την ισχυρή και ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων συντελεστών.

1.3.1. Μια διαγενεαλογική προσέγγιση: ευκαιρίες για τους νέους

1.3.1.1. Πράσινο βιβλίο για τη διαγενεαλογική διάσταση

Οι αλλαγές που επέφερε η δημογραφική εξέλιξη του ευρωπαϊκού πληθυσμού, η ανάγκη προσαρμογής των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και συνταξιοδότησης στις αλλαγές αυτές και τέλος η ανάγκη σύνδεσης του προβληματισμού αυτού με το ζήτημα της μετανάστευσης αποτελούν σημαντικά θέματα.

Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η ανάλυση των προκλήσεων που θα αντιμετωπιστούν στο μέλλον όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ των γενεών και τη θέση των οικογενειών. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει το 2005 ένα πράσινο βιβλίο για τη διαγενεαλογική διάσταση.

Πράσινο βιβλίο για τη διαγενεαλογική διάσταση: ανάλυση των δημογραφικών αλλαγών του ευρωπαϊκού πληθυσμού και των συνεπειών τους

1.3.1.2. Συμβολή στην ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη νεολαία

Μια δέσμευση για τη νεολαία, ιδίως με σκοπό τη δημιουργία δυναμικής σχέσης μεταξύ των γενεών, εκφράζει εμπιστοσύνη στο μέλλον και απορρίπτει την παθητική αποδοχή της γήρανσης και το σκεπτικισμό. Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη νεολαία θα σφραγίσει τη δέσμευση αυτή.

Η δέσμευση των κοινωνικών εταίρων με τη μορφή μιας διαγενεαλογικής εταιρικής σχέσης θα συμβάλει σημαντικά στην εν λόγω πρωτοβουλία, καθώς και στην ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας στις στρατηγικές απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης.

Γενεαλογική εταιρική σχέση: συμβολή στην ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη νεολαία

1.3.2. Σύμπραξη για την αλλαγή

Η σύμπραξη μεταξύ των δημόσιων αρχών, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών είναι το κλειδί της επιτυχίας των ευρωπαϊκών πολιτικών. Για να επιτύχει την υποστήριξη των κρατών μελών για τις μεταρρυθμίσεις, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2004 κάλεσε τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν συμπράξεις για την αλλαγή.

Πρέπει επίσης να γίνει ο απολογισμός και να αξιολογηθεί η πρόοδος που πραγματοποιήθηκε όσον αφορά τη συμμετοχή όλων των συντελεστών στην εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών. Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή προτείνει τα εξής:

Διοργάνωση ετήσιας συνεδρίασης όλων των ενδιαφερόμενων συντελεστών στο πλαίσιο ενός φόρουμ για την αξιολόγηση της εφαρμογής της Ατζέντας

1.3.3. Εξωτερική διάσταση

Η έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης καθώς και οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελούν την κατάλληλη βάση για την επίτευξη ικανοποιητικής προόδου όσον αφορά την ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της παγκοσμιοποίησης.

- Η Ατζέντα αποσκοπεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ανταλλαγές εμπειριών μεταξύ της ΕΕ και των εταίρων της όσον αφορά τη στενή σχέση της

οικονομικής και της κοινωνικής προόδου, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο του εξωτερικού εμπορίου στην ανταγωνιστικότητα: αφενός, με τις υποψήφιες χώρες, τις γειτονικές χώρες και άλλες τρίτες χώρες όπως οι βιομηχανικές χώρες (ΗΠΑ, Ιαπωνία), με τις αναδυόμενες οικονομίες (Κίνα, Βραζιλία, Ινδία, Νότιος Αφρική) και με τις αναπτυσσόμενες χώρες·

- Αφετέρου, με τους διεθνείς οργανισμούς, όπως οι ΔΟΕ, ΟΟΣΑ, ΟΗΕ και με τους οργανισμούς που συμμετέχουν στην οικονομική διακυβέρνηση (ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα, ΠΟΕ), για να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η κοινωνική διάσταση της παγκοσμιοποίησης και οι κοινωνικές πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η προώθηση της αξιοπρεπούς απασχόλησης για όλους πρέπει να αποτελεί παγκόσμιο στόχο σε όλα τα επίπεδα, όπως ζητήθηκε από την Παγκόσμια Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης. Ο στόχος αυτός εντάσσεται στο πλαίσιο της υλοποίησης των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας, των δεσμεύσεων της παγκόσμιας συνόδου κορυφής για την κοινωνική ανάπτυξη (Κοπεγχάγη) και της οικονομικής διακυβέρνησης.

Επίσης, η Επιτροπή θα συγκροτήσει μια διυπηρεσιακή ομάδα με σκοπό την ενσωμάτωση της εξωτερικής διάστασης της απασχόλησης, της κοινωνικής πολιτικής και της αξιοπρεπούς εργασίας.

Η ενσωμάτωση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου στους εξωτερικούς διαλόγους και μέτρα σε διμερές, περιφερειακό και πολυμερές επίπεδο

Η προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας ως παγκόσμιου στόχου σε όλα τα επίπεδα

2. ΟΙ ΔΥΟ ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

2.1. Πορεία προς την πλήρη απασχόληση: ανάδειξη της εργασίας σε ουσιαστική επιλογή για όλους, ενίσχυση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας, πρόβλεψη και διαχείριση της αλλαγής

Επίτευξη της πλήρους απασχόλησης

Μια ανανεωμένη φάση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση (ΕΣΑ) το 2005 στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής της Λισσαβώνας

Το ΕΚΤ στην υπηρεσία της σύγκλισης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας

Πρόβλεψη και θετική διαχείριση της αλλαγής: μια στρατηγική προσέγγιση

Για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και τις θέσεις απασχόλησης, η Ευρώπη χρειάζεται μεγαλύτερο αριθμό ενεργών εργαζομένων οι οποίοι να είναι επίσης πιο παραγωγικοί. Μόνον έτσι θα εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, καταπολέμηση της ανεργίας και των περιφερειακών ανισοτήτων και προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Η Ευρώπη πρέπει επομένως να αναλάβει δράση όσον αφορά την ποσότητα και την ποιότητα της απασχόλησης καθώς και την παραγωγικότητα της εργασίας. Πρέπει επίσης να προβληματιστεί για τον τρόπο αντιμετώπισης του ζητήματος της οικονομικής μετανάστευσης.

Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής της Λισσαβόνας, η Επιτροπή πρότεινε μια ανανεωμένη φάση, βασισμένη σε νέες κατευθυντήριες γραμμές, η οποία θα συνδέεται με τον εξορθολογισμό της διαδικασίας συντονισμού της οικονομικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι τέσσερις προτεραιότητες που πρότεινε η «ειδική ομάδα Κοκ» όσον αφορά την απασχόληση το 2003 (έκθεση με τίτλο "Jobs, jobs, jobs") θα είναι στο επίκεντρο αυτής της φάσης, με σκοπό:

- την αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων·
- την προσέλκυση της εισόδου και της παραμονής περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας·
- μεγαλύτερες και αποτελεσματικότερες επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο·
- εξασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων μέσω της καλύτερης διακυβέρνησης.

Για τη βελτίωση της διακυβέρνησης της ΕΣΑ, η Επιτροπή προβλέπει να υποβάλει το 2006 μέτρα ευαισθητοποίησης των συντελεστών του ΕΚΤ. Κατά την περίοδο 2006/2007 η Επιτροπή θα ξεκινήσει μια ενημερωτική εκστρατεία σε όλα τα κοινοβούλια και στους ενδιαφερόμενους συντελεστές, σε όλα τα επίπεδα.

Στο πλαίσιο της αυξανόμενης οικονομικής ολοκλήρωσης και της εντατικοποίησης του ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ πρέπει να είναι ικανή να προβλέπει, να προκαλεί και να αντιμετωπίζει καλύτερα τις οικονομικές αλλαγές. Οι αλλαγές αυτές επιταχύνονται, οι αναδιαρθρώσεις, οι μετεγκαταστάσεις, «οι εξωτερικές αναθέσεις», ακόμη και η αποβιομηχάνιση, αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία.

Η πείρα έδειξε ότι μια ενεργός προσέγγιση είναι ταυτόχρονα αναγκαία και δυνατή. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή θα αναπτύξει στρατηγική γύρω από τέσσερα στοιχεία:

- καλύτερη αλληλεπίδραση των ευρωπαϊκών πολιτικών που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση και την υποστήριξη των αναδιαρθρώσεων. Η Επιτροπή προβλέπει τη δημιουργία ενός φόρουμ υψηλού επιπέδου όλων των συντελεστών και ενδιαφερομένων μερών για την πρόοδο προς την κατεύθυνση αυτή·
- μεγαλύτερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, ιδίως στη δεύτερη φάση της διαβούλευσης των κοινωνικών εταίρων σχετικά με το θέμα των αναδιαρθρώσεων και της αναθεώρησης της οδηγίας για τις ευρωπαϊκές επιτροπές επιχείρησης (94/45/ΕΚ)·
- μεγαλύτερη συνέργια μεταξύ των πολιτικών μέτρων και των χρηματοοικονομικών μέσων που είναι διαθέσιμα για την υλοποίησή τους, ιδίως του ΕΚΤ·
- μεγαλύτερη σύνδεση μεταξύ της ΕΣΑ και της εξέλιξης των νομικών πλαισίων και των συμφωνιών των κοινωνικών εταίρων· αυτό θα επιτρέψει να ενισχυθεί η προσαρμοστικότητα του εργατικού δυναμικού και να υποστηριχθούν οι πολιτικές δια βίου κατάρτισης και εκσυγχρονισμού της οργάνωσης της εργασίας.

Νέα δυναμική για τις εργασιακές σχέσεις

Εξελισσόμενο νομικό πλαίσιο

Ο θεμελιώδης ρόλος του κοινωνικού διαλόγου

Προώθηση της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων

Σε μια δυναμική οικονομία αναδύονται νέες μορφές εργασίας, για παράδειγμα η οικονομικά εξαρτώμενη εργασία και η εργασία ορισμένου χρόνου.

Λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική ολοκλήρωση, τα μέτρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία σε σχέση με ό,τι έχει ήδη αναληφθεί σε εθνικό επίπεδο.

Επομένως, η Επιτροπή προτείνει την έκδοση ενός πράσινου βιβλίου για την εξέλιξη του εργατικού δικαίου. Σ' αυτό το πράσινο βιβλίο, η Επιτροπή θα αναλύει τις σημερινές τάσεις όσον αφορά τα νέα πρότυπα εργασίας και το ρόλο του εργατικού δικαίου στην αντιμετώπιση αυτών των εξελίξεων, παρέχοντας ένα πιο ασφαλές περιβάλλον που θα ενθαρρύνει τις αποτελεσματικές μεταβάσεις στην αγορά εργασίας. Η συζήτηση που θα ανοίξει μπορεί να οδηγήσει στο να προταθεί μια σειρά μέτρων εκσυγχρονισμού και απλούστευσης των σημερινών κανόνων.

Το 2005 η Επιτροπή θα προτείνει μια πρωτοβουλία σχετικά με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων. Στο πλαίσιο της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων, όπως αναφέρεται στην ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας, η Επιτροπή θα προτείνει την επικαιροποίηση των οδηγιών 2001/23/EK (μεταβιβάσεις επιχειρήσεων) και 98/59/EK (ομαδικές απολύσεις), καθώς και την κωδικοποίηση διαφόρων διατάξεων σχετικά με την ενημέρωση και τη διαβούλευση των εργαζομένων.

Όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, η Επιτροπή θα προτείνει μια νέα στρατηγική για την περίοδο 2007-2012. Η πρόληψη συμφέρει: η μείωση των ατυχημάτων και των ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία αυξάνει την παραγωγικότητα, περιστελλεί τα κόστη, ενισχύει την ποιότητα στην εργασία και, επομένως, αναβαθμίζει το ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης. Η νέα στρατηγική πρέπει να επικεντρωθεί σε νέους και νεοεμφανιζόμενους κινδύνους και στη διαφύλαξη των ελάχιστων επιπέδων προστασίας στον τόπο εργασίας και στους εργαζόμενους που δεν καλύπτονται επαρκώς. Η αξιολόγηση του τρέχοντος προγράμματος θα συμβάλει στον προσδιορισμό αυτών των νέων καταστάσεων. Θα πρέπει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των υπηρεσιών πρόληψης, στην εκπαίδευση για την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και σε άλλα μέσα που διασφαλίζουν την καλύτερη εφαρμογή των προτύπων υγείας και ασφάλειας. Δεδομένου ότι η ποιότητα της εφαρμογής της νομοθεσίας είναι πρωταρχικής σημασίας, η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειες παρακολούθησης της μεταφοράς και της εφαρμογής της. Επίσης, η αποτελεσματική εφαρμογή απαιτεί όλοι οι ενδιαφερόμενοι συντελεστές να είναι ικανοί να αναλαμβάνουν τις εκάστοτε ευθύνες τους. Το ΕΚΤ θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση των ικανοτήτων των αρχών και των κοινωνικών εταίρων.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να ενθαρρύνει τους κοινωνικούς εταίρους να συμβάλλουν πλήρως και σε όλα τα επίπεδα στην ενδιάμεση αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας, συμπεριλαμβανομένης της σύναψης συμφωνιών, σε όλα τα επίπεδα.

Σεβόμενη την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί τον ευρωπαϊκό διεπαγγελματικό και κλαδικό κοινωνικό διάλογο, ιδίως μέσω της ενίσχυσης της διοικητικής μέριμνας και της τεχνικής υποστήριξης καθώς και διαβουλεύσεων βάσει του άρθρου 138 της συνθήκης ΕΚ.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων (ΚΕΕ). Για να συμβάλει στην αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία των πρακτικών αυτών, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα ΚΜ και τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα υποβάλει πρωτοβουλίες με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της ανάπτυξης και της διαφάνειας της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων.

Πορεία προς μια ευρωπαϊκή αγορά εργασίας

Ευρωπαϊκό προαιρετικό πλαίσιο για τις διακρατικές συλλογικές διαπραγματεύσεις

2006, ευρωπαϊκό έτος της κινητικότητας των εργαζομένων

Η δημιουργία μιας πραγματικής ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας και η εξασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της προϋποθέτουν, αφενός, την εξάλειψη των υφιστάμενων άμεσων και έμμεσων φραγμών και, αφετέρου, την εκπόνηση πολιτικών που δημιουργούν συνθήκες τέτοιες ώστε οι ενδιαφερόμενοι συντελεστές να μπορούν να αντλούν το μεγαλύτερο δυνατό όφελος από τον ευρωπαϊκό χώρο. Όπως αναφέρεται στην ενδιάμεση αναθεώρηση της Λισσαβώνας, η Επιτροπή θα διατυπώσει προτάσεις για την εξάλειψη των εμποδίων για την κινητικότητα των εργαζομένων, ιδίως αυτών που οφείλονται στα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα.

Στην ΕΕ εξακολουθεί να υπάρχει ένα σημαντικό δυναμικό που μπορεί να αξιοποιηθεί για τη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας μέσω εντατικότερης συνεργασίας των οικονομικών φορέων.

Η παροχή ενός προαιρετικού πλαισίου για διακρατικές συλλογικές διαπραγματεύσεις, είτε στο επίπεδο της επιχείρησης είτε σε κλαδικό επίπεδο, μπορεί να υποστηρίξει τις εταιρείες και τους τομείς όσον αφορά την αντιμετώπιση προκλήσεων που συνδέονται με ζητήματα όπως η οργάνωση της εργασίας, η απασχόληση, οι συνθήκες εργασίας και η κατάρτιση. Θα προσφέρει στους κοινωνικούς εταίρους μια βάση για την ανάπτυξη της ικανότητάς τους για δράση σε διεθνικό επίπεδο. Θα προσφέρει ένα καινοτόμο εργαλείο για την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, και θα εξασφαλίσει αποτελεσματικές ως προς το κόστος διεθνικές αποκρίσεις. Μια τέτοια προσέγγιση συνδέεται στενά με την προτεραιότητα της σύμπραξης για την αλλαγή, την οποία υποστηρίζει η στρατηγική της Λισσαβώνας.

Η Επιτροπή προβλέπει την έγκριση μιας πρότασης με σκοπό να τεθεί στη διάθεση των κοινωνικών εταίρων ένα μέσο για την επισημοποίηση της διενέργειας και των αποτελεσμάτων των διακρατικών συλλογικών διαπραγματεύσεων. Είναι σημαντικό να υπάρχει ένα τέτοιο μέσο αλλά η χρήση του θα παραμείνει προαιρετική και οι κοινωνικοί εταίροι θα αποφασίζουν εάν θέλουν να το χρησιμοποιήσουν.

Επίσης, η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων είναι μία από τις θεμελιώδεις ελευθερίες και είναι επίσης ένα απαραίτητο εργαλείο για την οικονομική προσαρμογή. Η ενίσχυση του δικτύου των ευρωπαϊκών υπηρεσιών απασχόλησης μπορεί να διευκολύνει αυτή την κινητικότητα. Ωστόσο, τίθενται διάφορα συγκεκριμένα ζητήματα: η μεταβατική περίοδος

(για τους εργαζομένους από τα νέα ΚΜ) και η ενίσχυση και η απλούστευση των διατάξεων συντονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.

Η Επιτροπή θα συγκροτήσει το 2005 μια ομάδα υψηλού επιπέδου με εκπροσώπους όλων των ΚΜ για να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της διεύρυνσης στην κινητικότητα, καθώς και τη λειτουργία των μεταβατικών περιόδων που εγκρίθηκαν κατά την τελευταία διεύρυνση. Αυτό μπορεί να συμβάλει στην έκθεση που θα συντάξει η Επιτροπή για το Συμβούλιο στις αρχές του 2006, ώστε να υπάρχει πληροφόρηση που θα βοηθήσει στη λήψη των αποφάσεων για τις μεταβατικές περιόδους.

Επίσης, η Επιτροπή θα εκπονήσει μελέτες που θα αποσκοπούν στη συνεχή παρακολούθηση των μεταναστευτικών κινήσεων μετά τη διεύρυνση σε σχέση με μελλοντικές διευρύνσεις.

Τέλος, οι εργασίες για τον εκσυγχρονισμό και την προσαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου θα συνεχιστούν μέσω της τροποποίησης των κανονισμών σχετικά με το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (κανονισμοί (ΕΟΚ) αριθ.1408/71, (ΕΚ) αριθ. 883/2004 και (ΕΟΚ) αριθ. 574/72).

2.2. Μια πιο συνεκτική κοινωνία: ίσες ευκαιρίες για όλους

Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας: μια βασική συνιστώσα της ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής της Λισσαβώνας

Χρησιμοποίηση της ανοικτής μεθόδου συντονισμού (ΑΜΣ) για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη

Όλα τα ΚΜ έχουν ξεκινήσει μακρόπνοες μεταρρυθμίσεις των συστημάτων τους κοινωνικής ασφάλισης. Η ΑΜΣ προσφέρει το πλεονέκτημα του καθορισμού κοινών στόχων αλλά αφήνει σε κάθε ΚΜ την επιλογή των τρόπων και των μέσων υλοποίησής τους. Το ΕΚΤ, από την πλευρά του, συμβάλλει επί τόπου στην εφαρμογή των πολιτικών κοινωνικής ένταξης.

Η μέθοδος αυτή, που εφαρμόστηκε κατ' αρχάς για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας (από το 2000) και στη συνέχεια στον τομέα των συντάξεων (από το 2002), αναγνωρίστηκε ευρέως από διάφορους εταίρους: εθνικές κυβερνήσεις, κοινωνικούς εταίρους, κοινωνία των πολιτών, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς. Οι εταίροι αυτοί ζήτησαν επίσης να αρχίσει από το 2006 μια διαδικασία ΑΜΣ για τους τομείς της υγείας και της μακροχρόνιας περίθαλψης, που θα είναι σημαντική για τη διάρθρωση των μεταρρυθμίσεων στις τρεις κοινές θεματικές ενότητες της καθολικής πρόσβασης, της ποιότητας και της χρηματοοικονομικής βιωσιμότητας. Η ποιότητα της εφαρμογής πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω ώστε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των προαναφερόμενων εθνικών μεταρρυθμίσεων. Η Επιτροπή θα προτείνει τον εξορθολογισμό και την απλούστευση της εφαρμογής της ΑΜΣ. Ο εξορθολογισμός θα επιτευχθεί με την κατάρτιση ενός ενιαίου καταλόγου κοινών στόχων για τους τρεις τομείς – κοινωνική ένταξη, συντάξεις, υγεία – που θα περιλαμβάνει και οριζόντιους στόχους όπως οι ίσες ευκαιρίες και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Η καταπολέμηση της φτώχειας και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης

Μια κοινοτική πρωτοβουλία σχετικά με την εξασφάλιση ελάχιστου εισοδήματος και την ένταξη των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από την αγορά εργασίας

2010, ευρωπαϊκό έτος καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας

Στις αρχές της παρούσας δεκαετίας ο αριθμός των πολιτών της διευρυμένης ΕΕ που αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο της φτώχειας και της μόνιμης φτώχειας ήταν πολύ υψηλός: 15% και 9% αντίστοιχα. Η στέρηση πραγματικών ευκαιριών εμποδίζει την πλήρη συμμετοχή των ανθρώπων στην κοινωνία. Επιπλέον, η μεταβίβαση της φτώχειας από τη μια γενιά στην επόμενη περιορίζει τους πλέον ευάλωτους σε μια κατάσταση μόνιμου αποκλεισμού. Αυτό δεν είναι κοινωνικά και οικονομικά βιώσιμο και αποδεικνύει ότι οι προκλήσεις εξακολουθούν να είναι σημαντικές, παρόλο που εφαρμόστηκαν παντού συνολικές στρατηγικές οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις πολλαπλές πτυχές της φτώχειας.

Στην καινούργια Ατζέντα η Επιτροπή θα συνεχίσει το διάλογο σχετικά με τις εθνικές μεταρρυθμίσεις για το ελάχιστο εισόδημα, τον οποίο είχε δεσμευτεί να ξεκινήσει στην προηγούμενη Ατζέντα. Βάσει των ενθαρρυντικών αποτελεσμάτων της ΑΜΣ, τα ΚΜ επιδίωξαν ήδη να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων για το ελάχιστο εισόδημα. Διαπιστώνεται ωστόσο ότι ο αριθμός των ατόμων που αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες και δεν έχουν πρόσβαση ούτε στην απασχόληση ούτε στο εθνικό ελάχιστο εισόδημα είναι ακόμη πολύ μεγάλος.

Το 2005 η Επιτροπή θα ξεκινήσει διαβουλεύσεις σχετικά με τους λόγους της ανεπαρκούς αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων συστημάτων. Οι διαβουλεύσεις αυτές θα απευθύνονται κυρίως προς τους κοινωνικούς εταίρους, τους οποίους αφορά άμεσα η εφαρμογή των μέτρων ένταξης μέσω της αγοράς εργασίας και θα μπορούσαν να ανοίξουν το δρόμο για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων παροχής καλύτερων ευκαιριών. Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης ένα ευρωπαϊκό έτος (2010) καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Κατά το έτος αυτό θα εκτιμηθεί η πρόοδος που επιτεύχθηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας όσον αφορά την επισήμανση των ιδιαίτερων κινδύνων στους οποίους είναι εκτεθειμένες οι πιο ευαίσθητες ομάδες του πληθυσμού.

Προώθηση της πολυμορφίας και καταπολέμηση των διακρίσεων

Μια στρατηγική προσέγγιση για την καταπολέμηση των διακρίσεων (2005)

2007, ευρωπαϊκό έτος ίσων ευκαιριών

Νέα φάση της προώθησης των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών: Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων

Η ΕΕ ήταν πάντα κινητήρια δύναμη για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Στον τομέα της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών διαδραμάτισε πρωτοποριακό ρόλο και συνέβαλε ώστε να επιτευχθεί συγκεκριμένη πρόοδος στα ΚΜ. Η καταπολέμηση των διακρίσεων βασίζεται σε έναν πυρήνα δικαιωμάτων και δίνει προτεραιότητα στη συνέργια μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών μέσων.

Μετά τη δημοσίευση το 2004 του πράσινου βιβλίου «Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση», για το οποίο ελήφθησαν 1.500 εισηγήσεις,

η Επιτροπή θα υποβάλει το 2005 ανακοίνωση στην οποία θα διατυπώνει την πολιτική της προσέγγιση και θα ορίζει το πολιτικό πλαίσιο για νέα μέτρα, καθώς και το κατά πόσο είναι σκόπιμο και χρήσιμο να αναληφθούν πρωτοβουλίες για τη συμπλήρωση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου της ΕΕ. Η ανακοίνωση θα εξετάζει επίσης το θέμα των μειονοτήτων, ιδίως των Ρομ.

Η Επιτροπή προβλέπει τη διοργάνωση ενός ευρωπαϊκού έτους ίσων ευκαιριών το 2007. Το Έτος αυτό θα τονίσει κατ' αρχάς τη σημασία του εν λόγω θέματος, κατόπιν θα καταστήσει γνωστά τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν και, τέλος, θα δείξει τα πλεονεκτήματα της πολυμορφίας για την ευρωπαϊκή οικονομία και κοινωνία.

Η ΕΕ έχει μια μακροχρόνια παράδοση αποφασιστικής δράσης στον τομέα της ισότητας των φύλων. Παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα σε τομείς όπως η ανισότητα των αμοιβών μεταξύ των δύο φύλων, η πρόσβαση και η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, η κατάρτιση, η εξέλιξη της σταδιοδρομίας, ο συνδυασμός της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή καθώς και η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Κατά τη λήξη της τρέχουσας στρατηγικής-πλασίου 2000-2005, η Επιτροπή θα συντάξει ανακοίνωση για τις μελλοντικές πολιτικές εξελίξεις όπου θα προτείνεται δράση για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Επίσης, η Επιτροπή θα υποβάλει την ετήσια έκθεσή της στην εαρινή σύνοδο κορυφής.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2004 ζήτησε την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων. Η Επιτροπή σύντομα θα παρουσιάσει μια πρόταση για το θέμα αυτό. Αυτό το Ινστιτούτο θα αποτελέσει κέντρο πληροφοριών και ανταλλαγής ορθών πρακτικών. Επίσης, θα επικουρεί την Επιτροπή και τα ΚΜ για την υλοποίηση των κοινοτικών στόχων όσον αφορά την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και για την ενσωμάτωσή τους στις κοινοτικές πολιτικές.

Τέλος, στον τομέα των ίσων ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία, η Επιτροπή θα υποβάλει νέες εκδόσεις του σχεδίου δράσης της ενώ θα δημοσιεύει ανά διετία, κατά την Ευρωπαϊκή Ημέρα των Ατόμων με Αναπηρία, μια έκθεση σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία.

Κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος

Προς τη διασαφήνιση του ρόλου και των χαρακτηριστικών των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος (ΚΥΓΣ)

Όπως ανέφερε η Επιτροπή στο λευκό βιβλίο της του 2004 σχετικά με τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, το 2005 θα υποβάλει ανακοίνωση στην οποία θα αποσαφηνίζεται το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν και μπορούν να εκσυγχρονιστούν οι ΚΥΓΣ. Η ανακοίνωση αυτή θα καταγράφει τις κοινοτικές πολιτικές που σχετίζονται με την παροχή των ΚΥΓΣ. Θα περιγράφει επίσης τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών ώστε να συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό και την ποιότητα ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων τομέων.

Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή θα εγκρίνει επίσης το 2005 απόφαση βάσει του άρθρου 86, παράγραφος 3, της Συνθήκης και ένα κοινοτικό πλαίσιο σχετικά με τους όρους χρηματοδότησης των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ). Τα κείμενα αυτά θα καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι δημόσιες χρηματοδοτήσεις στις ΥΓΟΣ είναι συμβατές με τους κοινοτικούς κανόνες. Λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες

διαβουλεύσεις, η Επιτροπή προτίθεται επίσης να χορηγήσει απαλλαγή από προηγούμενη κοινοποίηση για τις αποζημιώσεις δημόσιων υπηρεσιών για ποσά περιορισμένου ύψους. Ειδικοί όροι μπορούν επίσης να ισχύουν για τα νοσοκομεία και τις επιχειρήσεις κοινωνικής κατοικίας. Στην πράξη, οι περισσότερες κοινωνικές υπηρεσίες που αποτελούν τις ΚΥΓΣ θα επωφεληθούν από την απόφαση αυτή.